

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 386. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064214688.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

Blandt *Jærnets* fortolkere har adskillige bemærket, at Kidde med denne roman vendte tilbage til en skrivemåde, han ellers havde forladt tidligere i forfatterskabet. I virkeligheden søger Kidde med *Jærnet* helt tilbage til de forestillinger, der var bærende i den klassiske dannelsesroman. Hvorledes man end må forestille sig det samlede romanværks udgang, er *Jærnet* selv anlagt, så den kompositorisk stræber hen imod en opfyldelse af den klassiske dannelsesforestillings krav -at inder- og yderverden skal gennemtrænge hinanden. Synet på omverdenen er ikke just lysere end i *Helten*. Det er en omverden præget af vold og undertrykkelse og begær - med de lemlæstede og forkrøblede jernværksarbejdere som grundlaget for kulturens hus («Morgongåfva»), hvor højt det end hvælver sig mod himlen. Man 387 kan til en vis grad betragte *Jærnet* som et modbillede til Selma Lagerlöfs forelskede skildring af Värmland i *Gösta Berlings saga* (1891). Men trods alt er det denne voldens verden, der bliver stillet Steffan som opgave. I *Helten* tror Clemens Bek på sin ø at kunne vælge denne del af tilværelsen fra, der til gengæld overlades til den anderledes driftige og livsduelige Adam i København - i *Jærnet* hedder netop det jernbrug, som Steffan Choräus skal arve, oprindelig Adamshyttan. Af denne bundethed til omverdenen, som romanens anlæg pålægger personerne, udspringer også en voldsomhed og lidenskabelighed i sproget, der er langt heftigere end *Heltens* sprøde og resignerede tone.